



# Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

## Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

**Danskernes Historie Online** er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

### Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

### Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

### Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

# Tale ved Indvielsen

af

## Frederiksborg

lærde Skoles nye Bygning

den 26<sup>de</sup> Mai 1836.

---

af

Dr. J. P. Mynster,

Biskop over Sjællands Stift.

---

København.

Trykt paa den Gyldendalske Boghandlings Forlag  
i det Brännichske Bogtrykkerie.

**Statens pædagogiske Studiesamling**  
**København V.**

---

## Hæderlige Forsamling!

Paa disse Steder, hvor for tvende Aar siden i en rædselsfuld Nat Luehavet udbredte sine fortærende Strømme og efterlod det sørgelige Syn af hærgede Tomter, forsamles vi i Dag med glad og festlig Følelse. Ligesom Byen trindt omkring igien reiser sig af sin Aske, saaledes staaer her atter en Bygning for den Skole, som Byen med Rette tæller blandt sine bedste Klenodier, og den staaer der større, skønnere, bekvemmere for sit Diemeed, end den forhen var. Saaledes sømmer det Menneskene at kæmpe mod Forstyrrelsen, at udplette dens Spor, ja at lade den selv tiene til at fremkalde det Bedre.

Tohundrede og otteogtredsiendstyve Aar ere forløbne, siden en Skole først aabnedes her, ligesom under Ly af det mægtige Slot. Det var Slottets ophøiede Grundlægger, Kong Frederik den Anden, som vilde forskionne det Sted, han fortrinligen yndede, og forherlige sit Hof ved at see et Sæde for Lærdom og boglig Konst i dets Nærhed. Men Hofluften syntes ikke gunstig for den spæde Plante, andre Sæder udbredte sig her, end de, ved hvilke videnskabeligt Uvor fremmes, den neppe fremstødte Spire visnede

snart, og inden sytten Aar efter dens Begyndelse lukkedes Skolen atter. Men ligesom et Frø kan ligge længe i Jorden og synes dødt, og det dog, naar beileilige Tider komme, udvikler sin Kraft og bryder frem i stærke Skud: saaledes skeede det ogsaa her. I Christian den Fjerdes kongelige Siel opstod den Tanke, atter at fremkalde hvad Faderen havde maattet opgive, og for hans kraftfulde Haand lykkedes det at fuldføre Værket og sætte det hen til Bestandighed for de kommende Slægter. I tohundrede Aar bestod den Bygning, han opførte; der virkede mangen Lærer, hvis Navn endnu længe efter hans Bortgang nævnedes med Ærbødighed og Taknemmelighed; derfra udgik mangen Lærling, paa hvem siden Folket heftede beundrende Blikke, og mange flere, som i stillere Virken betalte Fædrelandet hvad de her havde modtaget. Da sank vel Huset for Elementernes vilde Magt, men Værket var dog ikke forstyrret; nu har Frederik den Siette ogsaa her sat sit Navn ved Siden af sine Forfædres; han delede ikke med os med karrig Haand, men gavmildt udstyret aabner Skolen atter sine Haller, og Alt har ordnet sig til at det vante Liv atter her kan begynde.

Men naar det nu er mit glædelige Hverv — maatte kun min Evne svare dertil! — ligesom at indlede det Liv, som her paaany skal begynde, at hilse den gienfødte Skole med indviende Tale, at gjøre de Følelser og Forsætter, med hvilke Enhver, som skal virke i den og for den, atter seer den aabnet, klarere og mere levende; naar mit Embede paalægger mig i denne Time at tale for denne Skoles hædrede og hæ-

derværdige Forstandere, Styrere og Beskjermere, for dens Lærere, hvis Liv paa det Nøieste er knyttet til dens, for de Unge, nu dens Foster sønner, engang, som vi haabe, dens Roes, naar jeg seer for mig Mænd, som tilforn dannedes her, og hvis siden vundne Hæder Skolens Narbøger ville antegne som dens, og Fædre, som betrodde Skolen deres kiereste Rigdom, og saa mange andre agtede Medborgere, som fra deres forskellige Stillinger endes om at skienke vor Fæst deres Deeltagelse: hvorom skulde jeg da tale uden om Det, som samler os, om denne Skole selv? Hvor nødvendig Underviisning er for Ungdommen, og hvor vigtigt det er for Samfundet, at den ordnes saa vel som mueligt, derom vilde det være overflødig at handle, thi derom er kun een Stemme. Men denne Skole hører til dem, af hvilke der ifkun ere, ifkun skulle være saa, til dem, der gjøre Fordring paa at regnes blandt de høiere Underviisningsanstalter i Landet, saa at de, som dannedes der, skulle have særdeles Forpligtelser og særdeles Rettigheder fremfor dem, der udgaae fra de andre Skoler. En Skole af dette Slags forudsætter hos sine Lærlinger fortrinligere Evner, fordrer større Dpoffrelser, anvender ogsaa større, stadigere, længere fortsat Omhu paa deres Dannelse; den maa derfor være Samfundet vigtigere og have Krav paa større Dpmærksomhed, end de lavere Skoler.

Dannelse, sagde vi, og brugte derved et Ord, som i sig selv har en meget udstrakt Betydning. Dgsaa det raae, livløse Stof skal dannes, og endnu mere ethvert Menneskes Siel; nogen Underviisning, nogen Dannelse maa ethvert Menneske modtage. Smidertid

hævder dog Sprogbrugen Ordet i Særdeleshed, vel ikke for nogen enkelt Stand, heller ikke for den blotte udbortes Slebenhed, men for dem, der skulle fortjene at tælles blandt de Videre i Folket — hvo der er uden høiere Dannelsse hører derved, og derved alene, til de ringere Glasfer. Men denne Dannelsse skal Qvinden besidde saavel som Manden, efter den kan enhver Borger i sin Stand tragte, og vi ville ingenlunde sige, at Forberedelsen dertil kun skeer i Læresale som disse. Men de Skoler, der nu nærmest svæve for vor Tanke, ligesom en af dem for vort Die, ere bestemte til at fremme videnskabelig Dannelsse, derved erholde de deres særegne Præg, og det er denne Dannelses Priis vi i nærværende Stund ville forkynde; vi fremsætte derfor det Spørgsmaal, som Talen nu skal forsøge at besvare, saaledes: hvortil skal Ungdommens videnskabelige Dannelsse sigte?

Den skal sigte, først til Grundighed; thi hvorledes man endog vil bestemme Begrebet af Videnskab, da er det dog klart, at den er det Modsatte af løs og overfladelig Kundskab; den skal søge at trænge ind til Grunden, og at samle Kundskabens enkelte Bestanddele ved en Forbindelse, der holder dem fast til Grundvolden og derved fastere til hverandre indbyrdes. Men hvor meget endog Mennesket grunder, han faaer dog aldrig udgrundet, og hvorledes, siger man, kan det da ventes, i en Skole, som kun samler unge Mennesker i eller kun lidet over Børnealderen, at bringe det til videnskabelig Grundighed? Vistnok skader man ikke let et Foretagende mere end ved at udstrække Forbringerne til det Umuelige, og Intet vilde være for-

dærveligere for enhver Skole, altsaa og for den lærde, end at ville tage Lærefag for, hvilke Lærlingerne ikke ere vorne, eller ved at behandle dem, der bør drives, paa en Maade, som ikke svarer til Lærlingernes Alder og den Grad af Modenhed, som de kunne antages at have naaet. Vee den Skole, i hvilken uforstandige Lærere vilde søge saaledes at drage Livets høieste Anliggender ned, at de Unge ikke blot ligesom forud hilfede dem, ligesom udfoldede sig mod deres Indvirkning, men at de skulde forlade deres Bænke med den forfængelige, fordærvelige Indbildning, at de havde en afgjørende Dom tilrede for Alt hvad Livet skal bringe dem imøde! Intet kunde være overfladeligere, Intet derfor mere stride mod den Grundighed, som disse Skoler just skulde befordre. Vi mene ingenlunde at kunne sende de Unge ud herfra som modne Tænkere, saalidet som færdige til at overtage nogen- somhelst Bestilling. Hele Livet er en Skole, og der skal læres saalænge man lever; jo mere den Unge kommer i Berørelse med det virkelige Liv, jo nærmere dets Forbringere komme ham, desto mere vil han føle, hvor Meget han, uagtet den bedst anvendte Ungdom, uagtet den omhyggeligste Forberedelse, endnu trænger til at lære. Men Hovedsagen er, at han, efter en berømt Mands træffende Udtryk, "har lært at lære", at han fra sine tidlige Aar af er gaaet gien- nem den strengere Tæknings Skole, at han tidligen er bleven nødt til at anspænde sine aandelige Evner, at man har vænnet ham til at trænge ind i Gienstan- den, og aldrig at nøies med det Halve, Løse, Uklare.

Dertil skal Ungdommens videnskabelige Dannelse først og fornemmeligen sigte.

Vel er det skönt og gavnligt, dersom vi forud kunne udruste den Unge med et Forraad af Kundskaber, hvilke han siden vil behøve, siden vil kunne anvende; men lader os ogsaa her ikke udstrække Fordringerne for vidt. Mange Kundskaber ere af den Beskaffenhed, at de overstige den Unges Faaetevne, mange saadanne, at de umuelig kunne læres i Skolen; tilmed er den Unges Lod endnu ikke kastet, vi vide endnu kun lidet, hvorhen den indre Drift, hvorhen den udvortes Nødvendighed vil føre ham, og hvilke Kundskaber han derfor i Særdeleshed vil behøve; lader os stræbe at danne ham, saa han kan gjøre sig brugbar, hvor endog hans Tjeneste skal kræves. Vilde vi lægge det an paa at bibringe den Unge den størst muelige Mængde af Kundskaber, da vilde vi dermed aldeles undergrave den Anstalt, hvis Flor vi meente at ville befordre, thi da vilde det Ene nødvendigen forstyrre det Andet, Sielen vilde ikke kunne giennemtrænge, ikke samle Gienstandene, men det Hele vilde vorde en løs, forvirret Blanding, som hverken gavne til Anvendelse eller til Forberedelse. De dyrefærdige Erfaringer om Virkningen af denne letfærdige Flagren langsmed Overfladen af en stor Mængde Gienstande ere endnu ganske nye, og gid de stedse maatte være i Alles Minde! Med hvilke Gienstande vi her i Særdeleshed skulle sysselsætte Ungdommen, derom ville vi nu ikke stride. Vist er det, at, som Sproget er Menneskets Fortrin, saaledes er Sprogets Studium et af de fortrinligste Midler til videnskabelig Dannelse.



Saaledes studerede Grækerne deres Homer, nøiagtig, kritisk og grammatisk, saaledes Romerne de græske Forfattere, saaledes de følgende Slægter baade Romernes og Grækernes Skriver; og hvo maa ikke erkiende, hvilken Landsgymnastik, hvilken Dvelse for Tænksomheden, der er i et strengt og alvorligt Sprogstudium, og hvorledes dette gavner langt anderledes end blot til det, allerede i og for sig selv nyttige, Bekjendtskab med Ordene? Derhos skulle mange andre Lærefag drives, men hvilke endog disse ere, da er den første Lov for den lærde Skole: Alt nøiagtigt og grundigt!

Fremdeles skal Ungdommens videnskabelige Dannelse sigte til, at den efterhaanden vinder et omfattende Blik paa Livet. Den høiere Dannelse er aldeles modsat den sneverhiertede Synsmaade, hvormed de, hvis Forestillinger ikke naae ud over den indskrænkede Kreds, hvori de selv bevæges, betragte Livet, dets Arbejder, dets Glæder og Sorger. Skulle vi beskrive denne Synsmaade, da kunne vi neppe træffe nærmere, end naar vi sige, at den bestemmer Tingenes Værdie kun efter den umiddelbare Nytte, de kunne bringe, og denne Nytte er atter i Grunden kun det legemlige Velbefindende, og jo mere fremmede de udvidende Forestillinger vorde, desto mere indskrænker selv heri Omsorgen sig til det Egne. Deraf de Bestræbelser, som siges indviede til Fædrelandet, og som dog kun sigte til at undgaae enhver Dpoffrelse for det almindelige Gode, for Alt hvad der adler Tilværelsen, medens man mener i sit eget Skriin at kunne tælle, hvorvidt det Heles Vel er fremmet eller hindret; deraf de ulykfsalige Kampe mellem Stand og

Stand, mellem Sted og Sted, som var det Heles Middelpunct kun at finde, hvor Enhver føler sin egen Vægt; derved forvandles den saa høit priste, visfeliggen ogsaa i sig selv saa priselige, Almeenaand til en huul Klang, og i dens Sted fremtræde personlig Begierligheds og Avinds onde Dæmoner. Men i de lave Kredse, hvor kun den egne Fordeel er det Hiul, der sætter Arbejdskraften i Bevægelse, og Bagtalelse er Selskabets Siel, fører Livet os kun altfor let ned; lader os derfor velsigne de aandelige Eysler, som tidligen drage den Unges Siel hen til høiere Forestillinger, tidligen føre ham ind i ædlere Kredse, hvor hans Blik paa Livet kan udvides, og hvorved han tidligen kan vinde en Lethed til siden at hæve sig derop fra det daglige Livs trange Begrændsning.

Eller mener maaskee Nogen, at dette allermindst kan skee inden Skolens skumle Mure, som de kalde dem, at det just er der, at Landsmunterhed og Landsfrihed vser? Vel nødes vi til at indrømme, at Skolelivet mangen Gang har været, endnu kan være saadant, at Landen udsluffes deri, istedetfor at finde Næring. Men hvo vilde forkaste Middelet, fordi det ei altid anvendes, ei altid benyttes saaledes, at Hensigten derved opnaaes? Og lader os ikke dømmen efter det udvortes Skin! Hvor Mangen, som selv under det slebne Ydre giemte et koldt, egennyttigt, fordærvet Hierte, har ikke ladet haant om dem, som vare dømt til selv at fortære deres Aar i Skolestøvet, og deri at indspærre Ungdommen med sig; men sandelig, naar Hines forfængelige Væsen længesiden er opløst i dets Intet, da mindes endnu i Lærlingers taf-

nemmelige Hierter mangen Hædersmand, som stod paa disse Lærestole; Nar og Møie havde maaskee furet hans Afsyn, Livets Byrder og Sorger maaskee nedbøiet hans Skikkelse, men i hans trofaste, samvittighedsfulde Bryst slog endnu et Hierte, der blev levende, naar han førte de ham betroede Unge hen i sine Heroers Kreds, hen, hvor Aristides veiede Fordeel mod Ret, og hiin Skaal hævede sig let som Fieren, hvor Sokrates med fast Haand tog Giftbægeret, rolig skuende tilbage paa det Liv, som svandt, og hen mod det, som skulde oprinde, hvor Timoleon købte Fædrelandets Frelse for sin egen bitterste Smerte; hen, hvor Fabius havde Mod til at taale Beskyldningen for Feighed, medens han just ved sin Dvælen frelste dem, som vilde haste mod Undergangen, hvor Scipio, med Seicrens svært tilkæmpede Krands om sin Tinding, stod i Taarer paa Karthagos Ruiner, hvor Brutus i den skiebnesvangre Nats mørke Syner meente at skue sin onde Genius, der sagde ham: i Morgen besøger jeg dig atter paa Slagets Mark, og svarede: jeg skal see dig uforfærdet; eller naar han opflog sine gamle fiere Bøger, naar han lod Digteren vække Fortørnelse i de Unges Siele over de Borgere, som fyldte Torvet fra dets øverste Ende til den nederste med det Raab: "først søger Penge, og efter Penge Dyd; for alle Ting maa Formuen forøges, kan du med Retten, desto bedre, men hvis ikke, da paa hvilken Maade du kan, kun Formue!" indtil han da atter ved Digterens Ord lod dem føle, at "dette er det fasteste Bærn, intet Ondt at være sig bevidst, ikke at maatte blegne ved nogen Brøde." Lad endog

disse store Billeder igien trænges tilbage, disse alvorlige Paamindelser igien henklinge, lad dem overdøves af de tusinde Stemmer, der endnu, som fordem, anprise de lave personlige Hensyn som det Allervigtigste, de forsvinde dog ikke ganske af den Unges Siel, thi, som atter den gamle Digter siger, "den Duft, som eengang fyldte Karret, da det var nyt, bliver længe deri." Hvo kan tvivle om, at det Udle og Høimodige endnu langt mere vilde have tabt sin Hæder, dersom ikke Grækerne endnu stedse vedbleve at fylde de Unges Sieler med Forestillingerne om det Skønne og Gode, Romerne med dem om det Anstændige og Urefulde, derved at udvide deres Blik ud over det daglige Livs snevre Kreds, og dersom ikke saadanne Forestillinger fra disse vore Skoler giennem saa mange Veie trængte ud i Folket?

Saaledes maa den videnskabelige Dannelse ogsaa mægtigen bidrage til at give Charakteren den Fasthed, uden hvilken Manden selv og hans Virken intet Værd kunne have. Thi dersom Manden, naar han skulde være modnet til Livets Idrætter, endnu vakler som Sivet, lader sig bevæge af ethvert Meningernes Veir, dersom han griber for igien at slippe, begynder for igien at opgive, da er det kun ved Harenes Tal at han bærer Navn af en Mand. Derfor skal den videnskabelige Dannelse ogsaa sigte til, tidligen at give den Unge Kraft til at staae fast i Bevægelsernes Strømme. Hertil maa den alvorlige Sysselsættelse, den strengere Tænksomhed, den skarpe Ugtpaagivenhed, hvortil han tidligen vænnes, nødvendigen bidrage, naar derimod Sindet slappes ved ligegyldig Syssel, ved sløve Tan-

fer og løs Tale. Og naar den Unge derhos ideligen opfordres til at stille sig Fortidens store Forbilleder for Die, naar han ideligen hører de gamle Vises stærke Tale om, at af Tingene ere nogle i vor Magt, andre ikke, at kun ved hine kan Mennesket vinde sandt Værd og sand Hæder, men at dersom han kalder disse sit høieste Gode, da har han givet sig til Priis for det Uvisse og Foranderlige, og er en Træl, hvor fri han end vil kaldes; naar han ideligen hører, wie maa betragte og indskærpe sig Ord som hine berømte: "den retfærdige, i Grundsætninger bestandige Mand's faste Sind rokkes ikke, hverken ved Borgernes Raab, naar de fordre det Daarlige, eller ved den truende Tyrans Rasyn": da vænnes han til, i disse Forestillinger at finde den Støtte, han siden saa ofte vil behøve. Mener man, at det kun er Lærde, der dannes i disse vore Skoler? O sandelig, de i udvortes Værdighed ypperste Mænd vare ikke ringere i indvortes Værdighed, de, der styrede Statens vigtigste Anliggender, eller der befale over dens Hære, fandtes aldrig mindre dygtige, fordi de havde giennemgaaet den strengere Skole, og tidligen vare blevne vant til at tælle Kundskab og videnskabelig Indsigt blandt de Fortrin, ved hvilke de skulde udmærke sig. Exempler vilde ikke mangle, siern eller nær, men det Sted, hvor jeg i Dag taler, opfordrer mig til i Særdeleshed at nævne eet. Hvo kiender ikke Hillerødsholms forbums Gier, Herluf Trolles priisværdige Navn? Han var Dannebrogens ægte Mand, den Første blandt Danmark's Søkrigere, altid rede, naar Fædrelandets Tjeneste kaldte; men i Fredens Dage eller i Winterens Aftener vendte han gierne tilbage til de Videnskaber,

hvori hans Ungdom var oplært; og der, under Omgang med Fortidens Store og Vise, uddannedes og styrkedes den Kraft, hvormed han rolig og fast saae baade Krigens og Fredens Farer imøde. Vi kunne nu ikke følge ham paa Grens Veie, ikke dvæle ved de uforglemmelige Ord, hvormed han erkjendte, at de, "som have Gudsfer, og bære gyldne Kieder, og ville være yppermere og høiere end Andre", ogsaa ere skyldige at vove desto Mere, naar Konge og Fædreland have deres Tjeneste behov; vi kunne nu ikke udmale, hvorledes han giennem sit hele Liv blev sig selv liig indtil den Dag, da han, dødelig saaret, vendte tilbage fra sin sidste Kamp, da han endnu, med det Sværd, som han saa ofte havde draget for Fædrelandets Vre og Frelse, paa sin Skulder, gif giennem Kiøbenhavns Gader, og da først lagde sig paa sit sidste Leie, lagde sig til den hæderligste Hvile. Men derfor tale vi herom i denne Time, fordi den ædle Mand, forud betænkende Livets Uvisshed, havde bestemt sit Gods til at grunde en Skole liig den, i hvilken vi nu ere samlede. Enhver kiender det skønne Herlufsholm, Enhver veed, hvilke gode Frugter det har baaret, og deriblandt maa skee ogsaa den, at her staaer en Skole, thi det synes som vilde Kongen, der tilbyttede sig denne Plads imod hiint Skovkloster, som det dengang kaldtes, heri følge sin troe Mand's Exempel. I hiin Skole vilde dens Stifter, at Ungdommen skulde oplæres i de grundige Videnskaber, hvilke han selv elskede; han vilde, at det tidlige skulde indprentes den, hvad han ofte havde foreholdt sig selv, "at ansee det for den største Skændsel at foretrække et større Tal af feige Dage for Gren,

og for Livets Skyld at opoffre Det, som alene giver Livet Værd"\*)). Vel vidste han, at de Unge, der skulde opfores i hans Skole, ikke skulde kaldes ad de samme Vrens Veie som han, ikke til den blodige Afgjørelse; men han vidste ogsaa, at Fasthed og Mod ikke blot ere Krigeren fornødne, han vilde, at de, som udgik fra den Dannelse, hvortil han tilbød Midlerne, skulde have Kraft til at møde den Modstand, der aldrig udebliver selv i Fredens Dage, til roligen at see den uforskyldte Bagtalelses Pile flyve omkring sig, for den sande Vrens Skyld at opoffre den falske, og i deene Mening "at foragte Forhaanelsen."

Det Udtryk, hvoraf vi nu betiente os, er christeligt, men skulde vi derfor have undgaaet det? Nei, Gud forbyde, at nogenfinde her det Christelige skulde vorde fremmed, thi det er christelige Læreanstalter vi aabne, og Ungdommens videnskabelige Dannelse skal ogsaa sigte til at fremme en klar og levende Christendoms-Kundskab. Ved Alt hvad vi talede om det udvide Blik over Livet, om det faste, mandige Sindelag, kunde vi ogsaa have laant Exempler og Udtryk fra vore hellige Bøger. Der er intet større Forbillede paa indvortes Høihed i udvortes Fornedrelse end det, der fremstiller sig for Sielen, naar vi komme hine Ord ihu: græder ikke over mig, I Jerusalems Døttre! der er intet fastere Mod end det, der er udtrykt i de Ord: frygter ikke for dem, der kunne ihjelslaae Legemet, men ikke Sielen; og Alt hvad virkelig skal fortjene at kaldes ædelt i Livet maa

\*) *Summum crede nefas, animam præferre pudori,  
Et propter vitam vivendi perdere causas.*

Juvenal. Sat. VIII. v. 83-84.

dog kunne henføres under den Forbring: tragter først efter Guds Rige og hans Retfærdighed! Mener ikke, I som have den Forret at besøge den høiere Skole, at I skulle henvende mindre Agtpaagivenhed paa de christelige Forstillinger og Lærdomme, fordi de ikke ere Eders udelukkende Eiendom, fordi de ogsaa høres i den laveste Underviisning; thi vel skulle de være tilgængelige ogsaa for de Ulærde og Udannede, men i større Kraft og Fylde vise de sig dog for dem, hvis Dine aabnedes for Livets mere omfattende Forhold, hvis Sielen øvedes til at samle en Mangfoldighed af Tanker, og i hvis Hjertes Følelsens Kilde frembrød rigere og dybere. For dyrt købtes Videnskabens Skatte, dersom det var paa Bekostning af det Edleste, Varmeste, Saligste i Mennesket; for lang og svær var dens Vej, dersom den ikke førte os op paa de Høider, hvor Livets vide Riger udbrede sig i deres hele Pragt, hvor vi see Jordens Under i større Mangfoldighed, og Himmelen derover i lysere Glæde, end de, der blive i Dalens Taager. Vel ere der de, der skildre det som uundgaaeligt, at Hjertets Rigdomme, at deriblandt den dyrebareste, Fromhedens hellige Følelse, som forbinder det Timelige med det Evige, maa forsvinde, hvor Forstanden skal modnes til strengere Grundfæstning, til klarere Betragtning; o men troer dem ikke, disse halvmodne Tænkere, som mene at Videnskabens Seier mere bestaaer i at negte end at bekræfte; hører hellere hvad de grundigste Forskere stedse vidnede i Dvereenstemmelse med den udødelige Bacchus berømte Udsagn: "det er aldeles vist og stadfæstet af Erfaringen, at det løse Bekjendtskab med Videnskaberne



maaskee frister til at forlade Troen, men at hvo der offer  
dybere af deres Kilder føres tilbage til Religionen.” —

Det er kun i svage Omrids, at Tiid og Evne have  
tilladt mig nu at fremstille denne Skoles Bestemmelse;  
men det er med Diet fast heftet paa det store Formaal,  
det er med fuld Overbeviisning om den uvurdeerlige  
Nytte, som disse Dannelses-Anstalter bringe det hele  
Folk, at jeg nu indvier denne fornyede Skole til atter  
at indtage sin ærefulde Plads, at Ungdommen der i  
alvorlig videnskabelig Stræben skal dannes til grundig  
Tænksonhed, til et udvidet Blik paa Livet, til et fast  
og mandigt Sindelag, til reen og levende kristelig  
Gudsfrugt. Held og Velsignelse over Eder, I gienrei-  
ste Mure! staaer fra Slægt til Slægt, og inden Eders  
venlige Ly samles en lærvillig, opvakt, sædelig og glad  
Ungdom, inden Eders Hegn udsaae Kar efter Kar  
kundskabsrige, dygtige, trofaste Lærere den Sæd, der  
skal modnes til Gavn for Fædrelandet, som i sit  
Skjød samler Frugterne af al hæderlig Stræben!

Men hvorledes kunde i denne Stund min Røst  
være Udtrykket for de Følelser, der bevæge sig i alle Til-  
stedeværendes Hierter, og ikke tillige være Erkiendtlighe-  
dens og Taksigelsens Røst? Tak, denne Kredsens, den  
nærværende Slægts og de Kommendes, være bragt vor  
elskede Konge. som ogsaa her med faderligt Sind  
yndede den gavmilde Bistand, at Forstyrrelsens Spor  
kunde forsvinde, og Uheldet for vor Skole endog for-  
vandles til Held. Tak, Alles levende følte Tak være  
bragt Enhver, som ved Omhu, Raad, Konst har bidra-  
get til, at denne Dag er os en Glædens og en Haabets  
Dag. Thi dersom en Dag skal være festlig, da maa

Haabet ogsaa paa den besøge os; og hvortil knytter Haabet sig her? Først til den Høiestes Beskiærmelse og Velsignelse, i hvis Navn al Gierning her skal begynde og fortsættes Dag efter Dag; dersom Herren ikke bygger et Huus, da arbeide Bygningsmændene forgieves. Dernæst knytter vort Haab sig ogsaa til dem, som skulle være de fornemste Medskaber i den Høiestes Haand til at Hensigten kan opnaaes. Jeg hilser Eder, I denne Skoles værdige Lærere! I have allerede baaret Dagens Byrde og Hede, kiende Eders Livs Møie, kiende ogsaa dets Løn, og denne Dag vil styrke Eder til med fornøyet Kierlighed, Kraft og Iver at arbeide i det betroede vigtige Kald, og den nye Række af Arbejdsbøger, som Skolen nu begynder, skal bevare Eders Navne med Erkiendtlighed og Hæder, som saa Mange af Eders Forgængeres ere bevarede. See, i denne Time besøger Erindringen os tilligemed Haabet, den fører frem for vor Tanke en Række af Mænd, som have forestaaet denne Skole, men i Særdeleshed dvæler den ved de tre sidste: Johannes Schrøder, Paul Bendsen, Bendt Bendtsen — kun tre Navne, men disse Mænds Embedsvirksomhed udstrækker sig giennem et heelt Aarhundrede, altsaa giennem denne Skoles halve Tilværelse, og giennem dens bedste, meest blomstrende Tiid. Vi kunne nu ikke opregne deres Fortie-  
 nestes, men Hiertet byder os endnu et Dieblif at standse ved det nærmeste, det os Alle saa dyrebare Minde. Bendt Bendtsen — Navnet klinger saa fordringsløst, som Mandens hele Færd var det, dog har det en god Klang i Danmark's hele Land, thi trindt omkring i de forskielligste Stillinger sidde ældre og yngre Mænd,

som Han har bidraget til at danne i de 41 Aar, han forestod den Skole, ved hvilken han var fød, i hvilken han var opvoxen, til hvilken han opoffrede sit Livs bedste Kraft. Hvo erindrer ikke det stille elskelige Væsen, hvormed han bandt Alles Hierter til sig, og den ubrødelige Trofskab, hvorved han vandt Alles Agtelse? Det fattedes ham hverken paa Indsigter eller paa Gaver til at kunne have indtaget en mere glimrende Plads, men kun i enkelte Frembringelser blev det ham forundt at vise, hvilken Roes for Lærdom og Mand han kunde have vundet, dersom han havde tilladt sig mere at undtage sig fra sin nærmeste Pligt. Han levede saa ganske for dem, der vare ham betroede, de fandt steds i ham den ligesaa utrættelige som kyndige Lærer, de havde daglig for Die det skønneste Exempel paa samvittighedsfuld Embedsførelse, paa Rettsindighed i Wandel, paa usminket Gudsfrugt. Havde han nogen Feil, da var det for godmodige Forhaabninger om dem, der vare blevne ham kiere — og dette vare jo alle de, som vare betroede til hans Ledning; leed han nogen Krænkelse, da var det naar disse svege hans Tillid; men saa havde han ogsaa mangen stor og sød Løn, naar han saae dem skride frem paa den Bane, han havde anvist dem. Hans egen, ofte tunge Bei er lagt tilbage, men hans Minde skal leve, her i disse Sale, og fiern og nær i taknemmelige Lærlingers Hierter, som komme ihu, at de, da de forlode det fædrene Hiem, fandt her ikke blot en Lærer, men en Fader. Til hans Bestræbelser slutte sig den Mands, som her skal indtage hans Plads, ved de samme ærefulde Midler vinde han Agtelse og Kierlighed; maatte han strax modtages med Tillid og Velvillie,

maatte han altid understøttes af Forældres skønsonne Bistand, og fremfor Alt af Eders Fliid, Eders gode Forhold og Hengivenhed, I som skulle kalde ham Lærer og Læder!

Thi hvorledes kunde jeg slutte, uden endnu i Særdeleshed at henvende Taler til Eder, I, paa hvem denne Skoles Held, Flor og Roes dog tilsidst beroer, I Unge, som betroes til dens Omsorg. Omsorg skylder Skolen Eder, den skal tilbyde Eder Underviisning, Veiledning, Advarsel, Tilskyndelse og Opmuntring; men dermed er Virkningen endnu ikke frembragt, der er Noget, som alene er Eders: hvorledes I ville nytte alt dette. Hvor turde vi sige, at Alle, som udgik fra disse vore Skoler, siden modnedes til grundige Tænkere, at deres Døie altid var aabent for det Store og Edle i Livet, at de alle stode faste under Livets Omvæltninger, og alle havde Gud i Hjertet? Ak! der vare kun altfor Mange, som derfra betraadte Skændjens Veie, eller som fortærede deres Aar i et unyttigt og uværdigt Liv, thi deres Læreres var det at give, deres at modtage og benytte. Dog skue vi med Tillid og Haab hen over Eders Kreds, og vort Hjerte opvarmes og udvides, i det vi tænke os, at vi ikke vide, i hvilket ungdommeligt Bryst maaskee en Spire slumrer, som her skal pleies, her udvikles, og engang bære de glædeligste Frugter. Mange ere allerede udgangne fra denne Skole, som siden lønede den med den skønneste Tak, hvis Fortienester vandt dem og Skolen den bedste Hæder. Vi kunne nu ikke optælle dem, men den Navnkundigste ville vi dog endnu erindre: Thomas Ringo — navnkundig, ikke ved den udvortes Adel og

Værdighed han vandt, men derved, at han fyldte Danmark's Kirker med hellige Sange, som tonede dybt fra det Klangfulde Bryst, og som endnu gienlyde i Kirker og Huse. Og vi nævne ham desto hellere, fordi just Han viste, hvorledes dygtige Disciple kunne vorde Skolen, ikke blot til Hæder, men til Beskyttelse. Maaskee er hvad vi ville sige Alle bekiendt, men det bør dog atter høres i denne Time. Det have til alle Tider været de, som meente de Dmksfninger spildte, der anvendes paa Lærdom og boglig Konst; Saadanne foresloge da og Kong Christian den Femte at nedlægge denne Skole. Da antog Skolens daværende første Foresatte sig dens Sag, og nævne for Kongen mange berømmelige Mænd, som vare udgange derfra, blandt dem i Særdeleshed Ringo. Og da svarede Kongen: "ere saadanne Mænd komne fra Frederiksborg Skole, hvorledes turde vi da understaae os at lægge den øde?" Saaledes betalte denne Mand Skolen sin Gield ved sit blotte Navn; give Gud, at Mange af dens Fostersønner maae betale deres paa lignende Maade!

Hvad hiin Mand ellers var, er det nu ikke Stedet at omtale. Men den Kraft, der stedse yttre sig i hans stærke Sange, den udviklede sig sikkert, i det den her tidligen fandt Næring ved Aldtidens Tale og Bedrivt, og i det han tidligen lærte dermed at forene de ligesaa stærke, men mildere christelige Tanker og Følelser. Høre vi ikke saaledes begge sammenklinge, naar han synger:

"O Gud! du skal mig ei af Haanden slippe,  
Om end den ganske Verden vilde glippe,

Thi jeg fra Moders Liv paa dig er fast'.  
 Om Bierge sank, og Verden vild' omvælte,  
 Om Elementerne de vilde smelte,  
 Jeg staaer dog fast.'

Han har ikke besunget den Skole, hvor han modtog sin første Dannelse, og jeg har Intet kunnet finde i hans Sange, som nærmere kunde anvendes ved den Anledning, der nu har samlet os. Men da det dog syntes tilbørligt, at Skolens gamle, berømte Discipels Røst hørtes her ved dens nye Indvielse, saa sluttede jeg med hans Hjertesuk, som Enhver gjøre til sit:

"Lad Landet deilig staae  
 Med Frugt og Grøde,  
 Lad Sandhed Fremgang faae,  
 Og Retten mede!

Gud give mig min Deel med alle Andre,  
 Indtil jeg ved min Grav  
 Medlægge skal min Stav,  
 Og heden vandre!"

---